

ИСТРАГА - ИСТРАЖНИ ПОСТУПАК

УВОД

Кривично процесно право је грана кривичноправних наука која се односи на кривични поступак (кривични процес).¹ Кривични поступак је предмет кривичног процесног права.

У кривичном поступку држава преко својих органа, као и других лица, предузима на одговарајући начин цијели низ радњи како би у конкретном случају, ако постоји сумња да је извршено кривично дјело, примјенила одредбе материјалног кривичног права. Веза између кривичног материјалног права и кривичног процесног права је регулисана законима о кривичном поступку: ЗКП БиХ, ЗКП РС, ЗКП Брчко Дистрикта, ЗКП ФБиХ, гдје је прописано да кривичну санкцију која је предвиђена материјалним кривичним правом може изрећи само надлежни суд и то по поступку који је покренут и проведен по закону.

У теорији кривичног процесног права постоје три схватања о одређивању појма кривичног поступка.

Прво схватање се заснива на давању примата кривичнопроцесној радњи која се схвата као реални (физички) феномен, због чега се овај појам назива и реалистички.²

Друго схватање се заснива на давању примата кривичнопроцесном односу који се схвата као чисто правни феномен³, па се овај појам кривичног поступка назива правним, јуристичким.

Треће схватање, тзв. реалистичко – правно (реалистичко – јуристичко), одређење појма кривичног поступка гдје се у суштини ради о једном компромису у коме се кривични поступак настоји сагледати комплексно и са спољашње стране и то полазећи од кривичнопроцесне радње и са унутрашње полазећи од кривичнопроцесног односа⁴.

¹ Ријеч „процес“ долази од латинске ријечи „processus“, која поред осталог значи и „поступак“.

² Бејатовић др Станко, Кривично процесно право, страна 29.

³ Живановић др Тома, Основни проблеми кривичног и грађанског процесног права, I, страна 8.

⁴ Радуловић др Драго, Кривично процесно право, страна 24.

За кривично процесно право посебно су значајна два појма кривичног поступка, реалистички и правни.

Предмет кривичног процесног права је утврђивање постојања кривичноправног захтјева државе у појединој кривичној ствари покренутој поводом учињеног кривичног дјела. Тај предмет се завршава доношењем правоснажне одлуке о тој ствари. Кривично процесно право је садржано у разним законима и другим прописима.

Кривично процесно право чине следеће фазе поступка :

1. претходни поступак,
2. главни поступак,
3. поступак по правним лијековима.

Ступањем на снагу нових закона о кривичном поступку у БиХ, ЗКПБиХ⁵, ЗКПФБиХ⁶, ЗКПРС⁷, ЗКПБД⁸, највише измјене у односу на ранији ЗКП састоје се управо у измјењеној улози субјеката кривичног поступка у истражном поступку.

Наиме, ступањем на снагу наведених закона о кривичном поступку у БиХ, у складу са снажно наглашеном акузаторношћу кривичног поступка, надлежност за спровођење истражног поступка дата је у цјелости тужиоцу, који одређена овлашћења у истражном поступку може пренијети на овлашћена службена лица која морају дјеловати под његовим руковођењем, односно његовим надзором.

Такође, нови кривични поступак сублимирао је ранији предкривични поступак и предходни кривични поступак у једну и јединствену истрагу, коју спроводи, којом руководи или коју надзире тужилац као изворни носилац истражних овлашћења.

⁵ Закон о кривичном поступку БиХ, „Службени гласник БиХ“ бр. 3/03, 32/03, 36/03, 26/04, 63/04, 13/05, 48/05.

⁶ Закон о кривичном поступку Федерације БиХ, „Службене новине Федерације БиХ“ бр. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04, 28/05.

⁷ Закон о кривичном поступку Републике Српске, „Службени гласник Републике Српске“ бр. 50/03, 115/04.

⁸ Закон о кривичном поступку Брчко Дистрикта, „Службени гласник Брчко Дистрикта“ бр. 10/03, 6/05.